

Lélekemelő

pszichiáterek egymás között

*Freud biztosan
megdicsérne...*

*Egy eszement világ
napszámosa*

Nagyanyáink üzenete

képek
hangulatok
könyvek

Pszichiátriai Magazin

2009. augusztus I. évfolyam 3. szám

Lélekemelő

A Psychoeducatio-Léleknevelés Alapítvány és az EGIS szakmai-kulturális magazinja a Magyar Pszichiátriai Társaság támogatásával.

Felelős szerkesztő:

B. Király Györgyi

Szaktanácsadó:

Füredi János és Harmatta János

Koordinátor:

Turjányi Katalin

Munkatársak:

Bozsán Eta, Bulla Bianka és Vámos Éva

Tördelőszerkesztő:

Tusor Ildikó

A lap orvosok és egészségügyi szakdolgozók számára készül, terjesztik:

az EGIS orvos-látogatói, beszerezhető a Léleknevelés Alapítvány – XII. ker. Szilágyi Erzsébet fasor 22. Tel.: 275-2452 –, illetve a Magyar Pszichiátriai Társaság – II. ker. Húvösvölgyi út 75/a. Tel.: 275-0000 – titkárságán.

KÖZTÜNK ÉLŐ LEGENDÁK

Freud biztosan megdicsérné...

4

SZENVEDÉLY

Janka professzor szerelmei

6

Nagyanyáink üzenete

8

APÁM NYOMDOKÁN

Kerüld el a 3H-t!

10

DÍSZPOLGÁRAINK

Egy eszement világ napszámosa

12

AJÁNLÓ

A reménytelenség ciklusai

14

Wilbur öngyilkos akar lenni

15

RENDEZVÉNY

A magyar pszichiáterek kiválóak

16

ÍZEK, ILLATOK

Egy gourmand pszichiáter

17

KIÁLLÍTÁS

A fájdalom és a kapaszkodás képei

18

„Érzelmek hobbitól”

19

HORRIBILE DICTU

Elmélkedések a pszichiátria kritikájáról

20

KÖNYVKIADÓK

Aki pihenés helyett nyáron is dolgozik...

22

RENDEZVÉNY

A patkány Mozartot hallgat...

24

ESzMEfuttatás

26

Kedves Olvasó!

Kezdjük néhány szilánkkal, Kedves Olvasóm!

M7-es autópálya vége Budapest határán, a Petőfi és az Erzsébet híd felé vezető elágazásnál. Egy Volkswagen – a volánnál csinos, ápoltt, negyvenes hölgy-megelőző egy Mercedest. A fickó – merthogy elegáns, öltönyös hatvanas vezet – mint a filmekben, elé vág, leszorítja, megáll előtte. Korát meghazudtolva kipattan a kocsiból, és elkezd rángatni a másik kocsit ajtáját. A hölgy reflexei remekül működnek, mert ahogy meglátja az üvöltő fickót, máris kattant a zár. – Te bűdös kurva, mit képzelsz magadról? Kiszedlek és kitaposom a beled! – Őrjöng és közben veri az ablakot. Aztán megáll egy másik autó, kiszáll belőle egy szekrény, és az eszement Mercis meghunyászkodik. Visszaszáll luxusbatárjába és elhajt. A nő remeg az idegességtől, és nem érti, mi borította ki a fickót ennyire?

Velem történt. Megrakott kosarat tolok ki az egyik plázából, és felfedezem a legrövidebb utat a kocsimhoz. Nem kell mögé kerülnöm, a mellette álló autó meg az enyém között éppen elférek. Elférnék, mert a Suzukis fickó éppen az orrom előtt kivágja az ajtót, behasal a hátsó ülésre, keres valamit. Kilóg két, szőrös pipaszárláb, meg egy rövidnadrág. Na, ezt úgyis utálok – a tengerpart kivételével városi, utcai viseletként. Van időm, nem rohanok sehová, érdeklődve nézem, mikor jön rá, hogy akadályoz a mozgásban. Nem jön rá. Elmélyülten próbál megbirkózni a hátsó ülésen felhalmozott kupleráj kellékeivel. Rákönyökölök a bevásárlókocsira és várok. Tesztnek se rossz. Telnek múlnak a percek, majd a látvány változik, a lábak helyett felbukkan a fej. Mintha gombnyomásra működne őrjöngeni kezd. – Mit bámulsz? Miért nem szóltál, hülye, picse? – Erre nem számítottam – meg a tegezésre sem –, így aztán lassú reakcióidővel ostobán kezdek el magyarul beszélni, hogy az ott mellette az én autóm... Bevágja az ajtaját, és mielőtt elviharzik, dühödten visszaszól: – Biztos így akarsz ismerkedni mi?

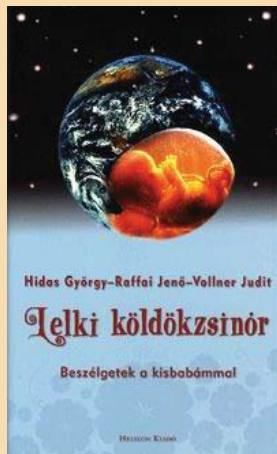
A reggeli csúcsgalamban fiatal pár áll a zebra előtt. A csinos fiatal lány pocakja gömbölyödik, lehet vagy hetedik hónapban. A férfi óvón, védőn nézeget szerte szét, de csak nem szűnik a kocsit áradat. Aztán egy kedves arcú, fekete lány lefékez, kezét emelve is jelzi, hogy szabad az út. A kismama elmélyülten koncentrálna, tenyere a pocakján, talán éppen rúg a baba. A férfi fogja a kezét, és hálásan rámosolyog a lányra, így köszöni meg a figyelmességét. Mindkettőjüknek jól indul a napja. Hiszen két ember között a legrövidebb út egy mosoly.

Semmibe se kerül, de sokat ad. És mégis milyen kevés van belőle. Mindent elborít az agresszió, alig marad hely az érzelmeknek. Pontosabban a pozitív érzelmeknek. Indulatainkat, dühünket, haragunkat valahogy sokkal kevésbé tartjuk kordában, mint szeretetünket, kedvességünket, mosolyunkat. Persze. Válság van, munkanélküliség, drágaság, konfliktusok otthon, a főnökkel, de akkor is... Ezek a gondok másokat sem kímélnék. Csak más országok lakói valahogy kevésbé mogorvák. A mediterrán emberre, illetve az Egyesült Államokban élő polgárokra például kifejezetten a folyamatos, teli száju vigyorgás, vagy legalábbis a nevetés jellemző. A távol-keleti népek a mosolygáson túl talán nem is ismernek más arckifejezést, szinte sugárik belőlük a belső béke. A thaiföldi lányok szívből jövő mosolyából például csak úgy árad az aloha, vagyis az életető erő. A magyar ember pesszimizmusra való hajlama évszázadok óta ismert. „Sírva vigad a magyar” – mondja a ránk nézve nem túl hízelgő, ám annál inkább helytálló megállapítás. Hát ne legyen így! Tudta ön, hogy van nálunk Mosoly Napja? Nem hinném ugyan, hogy ettől egy csapásra megváltozik minden, de jó szembesülni azal, hogy akadnak optimista emberek, akik alapítványukon keresztül felveszik a kesztyűt a pesszimizmus ellen, és megpróbálnak egy kis vidámságot csempészni hétköznapjainkba. Igazán ránk férne a pozitív gondolkodás. Hiszen a jókedvű

embert még a betegségek is jobban elkerülik, mint az örökös szorongót, a folyton valamiről aggódót. A nevetésnek bizonyítottan feszültségoldó, sőt fájdalomcsillapító hatása is van: olyan, mint egy enyhe drog; a bódítószerek egyetlen veszélytelen, legális és el nem ítéhető változata. Olyan gyógyszer, amelyhez nincs szükség receptre és pénzbe sem kerül. A mosoly pedig vonzza a mosolyt, a nevetés a nevetést, a jó kedv a jó kedvet. Rengeteg e-mailt olvasok, és küldök naponta. Az e-világban a legismertebb jel a mosolyé, a smiley. Az eredeti jelet 44 évvel ezelőtt egy biztosító társaság számára találták ki, az emberi gesztusok pótlására pedig 1982-ben jelent meg az elektronikus levelezésben. Én úgy vagyok vele, hogy szeretek barátságos jelzéseket adni. Megtapasztaltam, hogy minél többet adok, annál többet kapok vissza. Egy angliai felmérés szerint a férfiak naponta átlagosan 15, míg a nők 22 alkalommal mosolyognak. Uraim, önkön a sor! Jó lenne javítani a statisztikán! Ugye elhiszik nekem, hogy a mosoly ragadós? :-)

B. Király Györgyi

A „Lelki köldökszínór” olvasgatom napok óta. Benne Hidas és Raffai doktor szelíd szenzációnak mondható felfedezése. A könyvben az áll, bebizonyosodott, hogy az ember lelki élete nem a születés, hanem a fogantatás pillanatával kezdődik. A két lélekbúvár nevéhez fűződik az a mélylélektani módszer, melynek segítségével igen szoros kapcsolat jöhet létre az anya és magzata között. Mértékadó nemzetközi tudományos körök az eljárást a pszichológia területén a pszichoanalízis bevezetése óta a legnagyobb jelentőséggel bíró „találmányként” tartják számon.

Freud biztosan megdicsérné...

Megtudtam, hogy a módszer segítségével a születés előtt a babák optimális fejlődési pályára állíthatók, és tökéletesen felkészíthetők a születés fájdalmasan szép élményére. Az anya-magzat kapcsolatanalízissel sok esetben megállítható a placenta idő előtti sorvadása, vagy megakadályozható a korai magzataburok-repedés. Igen ám, de beszélgethetünk-e valakivel, aki még meg sem született? Értelmezhetjük-e jelzéseit, tudathatjuk-e vele saját érzéseinket, szándékainkat? Számos kísérlet bizonyosága szerint a válasz: igen. A várandós kismama megfelelő ráhangolódással képes kapcsolatba kerülni a születendő magzattal. Sőt! Egyre népszerűbb az a felfogás, mely szerint az anyaméhben és a születés során szerzett élmények kihatnak az ember testi-lelki fejlődésére, és nagyban meghatározzák személyiségének alakulását. Úgy érzem, felkészültem, hiszen mielőtt az ember leül egy nagyformátumú professzorral beszélgetni, jó, ha kívülről fújja, mi izgatja a terapeutát a mélylélektan területén. Miután becsöngettem a pszichológia szentélyébe, ugyanoda, ahová a páciensek járnak, Hidas György professzor még abba a székbe is ültetett, ahol „vallani” szoktak.

– **Mit mondanak azok, akik Önt felkeresik?**

– A legkülönbébb dolgokat. Például, hogy nem találják helyüket a világban, vagy párkapcsolati problémái vannak. Nem úgy élnek, ahogy szerettek volna. Ilyesmiket.

– **És ilyenkor Ön ad tanácsokat?**

– Nem. A páciens az analitikus segítségével megérti a problémáit, saját története révén átértékeli az életét. Az analitikus értelmez és hallgat.

– **Van abban valami tudatalatti, hogy pont ezt a témát választotta kutatásai tárgyának?**

– Van, de ez nehezen fogalmazható meg. Raffai Jenő professzorral a saját tudattalanunk tapasztalatait hasznosítottuk a betegeknél. Ma már tény, hogy a magzat igen érzékenyen reagál az anya által közvetített ingerekre: hatnak rá az anya testi-lelki betegségei, hangulatai, táplálkozása, stb. Az anya stressz élményei hasonlóképpen negatívan befolyásolják a magzat fejlődését, ez megnyilvánul többek között az alacsonyabb születési súlyban is.

Az anyaméh nem egy csendes világ: a külső hangingerek ugyanúgy eljutnak a magzathoz, bár a szöveteken áthatolva nyilván módosulnak valamelyest. A sokat hallott, számára kellemes emberi hangokat, vagy zenét az újszülött ismerősként üdvözlí. A legtöbb síró baba ezért nyugszik meg anyukája csitító hangjára, dúdolására.

Az anya-magzat kapcsolat-analízis lényege, hogy megteremtse a folyamatos kétirányú kommunikációt. A gyakorlatban ez a technika abból áll, hogy az anyát relaxált állapotba segítik, majd arra kéri, hogy próbáljon rá-

hangolódni azokra az érzésekre, amelyek a baba felől érkeznek. A kapcsolat kialakulását jelzi, hogy az addig mocorgó baba hirtelen mintegy „figyelni” kezd, vagyis abbahagyja a mozgást. Amikor az anya belső hangján, azaz gondolatai közvetítésével beszél a babával, a magzat szívfrekvenciája jellemzően megemelkedik. Az anya meg tudja „beszélni” a babával a szülés lefolyását: volt olyan eset, amikor az addig haránt fekvő magzatot sikerült rávenni, hogy forduljon be a szülőcsatornába! Egy másik esetben az anyuka előre „megbeszélte” a magzattal a szülés időpontját, és a baba pontosan a várt időben jött a világra!

– **Nem titok, hogy Ön 84 esztendő. Legszívesebben azt kérdezném, hogy Ön hogyan született, de azt javaslom, maradjunk a gyerekkornál, a családjánál.**

– Egyetlen gyereke voltam a szüleimnek. A gimnáziumot 1943-ban fejeztem be. Ez már nagyban a második világháború időszaka volt. Apám el is tűnt a holocaust útvesztőjében, én meg munkaszolgálatos voltam. Sikerült életben maradnom, de lelkileg nagyon sérülten iratkoztam be az orvosegyetemre. 1950-ben végeztem, '54-ben pedig pszichiáteri szakvizsgát tettem.

– **Volt annak oka, hogy pont pszichoanalitikus lett?**

– Az olvasmányaim és az osztálytársam, aki Bálint Mihály fia volt. Választásomhoz az is hozzájárult, hogy apám halálát és a saját háborús élményeimet feldolgozzam. Első munkahelyem a János Kórház volt.

– **Az ötvenes években milyen betegeket gyógyított?**

– Neurotikusokat. A háború után mindenki az volt! Ma is, ha úgy tetszik. De igazából csak az tekinthető neurotikusnak, akit a szakorvos annak minősít.

– **Mit kell tudni egy neurotikus betegről?**

– A panaszait, az élettörténetét, a kiváltó okot. 1965-től megkezdtük a csoportterápia bevezetését, majd Buda Bélával kutattuk ezt a módszert. 1979-ben a Zugligetben létrehoztam a Tündérhegyi pszichoterápiás osztályt Szőnyi Gáborral. Ez azon pszichoterápiás osztályok közé tartozik, amik a mai napig megmaradtak. Jelenleg Harmatta János vezeti. Innen mentem nyugdíjba 1994-ben.

– **Volt nagyon érdekes betege?**

– Mindegyik az volt. Akkoriban a szakma volt érdekes.

– **Gondolom, valamikor közben megnősült.**

– Először 1949-ben – csak azokat a kapcsolatokat számítom, melyből gyereke született. Egyik házasságomból 1970-ben született a fiam, aki ma 39 éves és indológus. Az indiai kultúrával foglalkozik, most doktorált Oxfordban. Néhány éve el is vitt Nepálba, közelről megnézhettem a Himaláját. Nyelvi problémánk nem volt, hiszen beszél hindiül, angolul. Egy évig élt Delhiben.

– **Úgy érzem, hogy még nincs vége a házasságkötéseinek.**

– Jelen házasságomból született a lányom, aki most gimnazista.

– **Gratulálok. És egyben visszatérnék fő témájára az anya és magzat közötti kutatására. Ez eleddig újdonságnak számít a világban?**

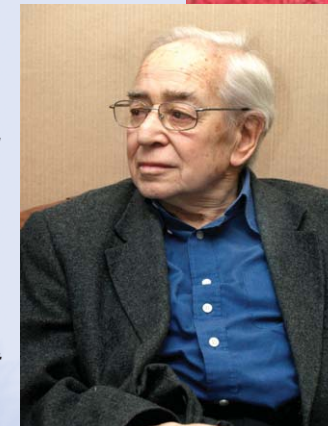
– Igen, annak.

– **Mit gondol, mit szólna mindehhez Freud?**

– Talán megdicsérné...

Hidas György díványa, ahová a kismamák fekszenek

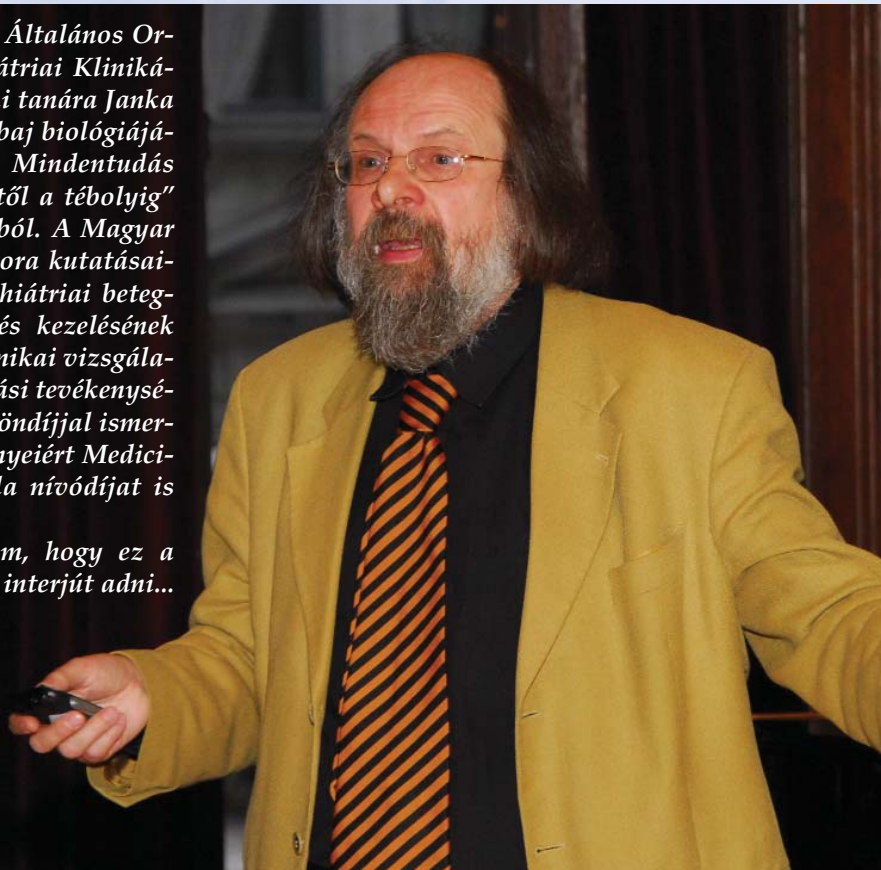

Hidas György

Janka professzor szerelmei

A Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Pszichiátriai Klinikájának tanszékvezető egyetemi tanára Janka Zoltán rengeteget tud az agybiológiai biológiájáról. Ez kiderül például, a Mindentudás Egyetemén „A kedélyvesztéstől a tébolyig” címmel elhangzott előadásából. A Magyar Tudományos Akadémia doktora kutatásainak középpontjában a pszichiátriai betegségek biológiai hátterének és kezelésének molekuláris és farmakodinamikai vizsgálata áll. Munkásságát és oktatói tevékenységét több kitiüntetéssel és ösztöndíjjal ismerték el. Tudományos közleményeiért Medicina Nívódíjat és Nyírő Gyula nívódíjat is kapott.

Én pedig azon szomorkodom, hogy ez a nagy tudású ember nem akar interjút adni...

Meggyógyultam! Amint beléptem a Magyar Operaház Székely Bertalan termébe, már nem hatott át a kudarc. A gyönyörűségtől mindig észhez térek. És akkor még nem is tudtam, mi vár rám... Pedig sejthettem volna, ugyanis aznap este a Budapesti Pszichiáterek Klubja soron következő összejövetelén professzor Dr. Janka Zoltán Donizettiről tartott előadást: „Mi volt Donizetti baja: kedélyzavar, luesz vagy Barbaja?” címen.

Hál' istennek, hamar talállok egy ismerőst Gábor S. Pál személyében. Valamennyien azon mulatnak, hogy Janka doktor helyett kiket ajánljanak interjúalanyoknak. Ezen az ötletbörzén maga a professzor jár az élen.

Gábor S. Pál pszichiátert, aki a pánikbetegség leküzdésében jeleskedik, még zeneszerző korából ismerem. Az előadás alatt az ő zenei tudásán és humorán is ámulhatok.

Persze a főszereplő itt és most Janka Zoltán, aki ezen az esten új világrendet állított fel bennem. Úgy tűnik, a professzor nemcsak saját szakterületén állja meg a helyét – Donizetti életéről és munkásságáról is mindent tud.

A filmbejátszások csak arra valók, hogy mi is gyönyörködjünk a nagyra becsült szerző műveiben.

Például a Szerelmi bájjalban, vagy abban, hogy Donizetti 70 operát szer-

zett és még számtalan dalt, zenei művet komponált, s mindezt hihetetlen gyorsasággal tette. Három éven belül 12 operára volt szerződése a Milanói Scalával. És ez még semmi! Az operák librettóit is maga írta! Korabeli karikatúrák szerint két kézzel komponált, két különböző művet!

Természetesen, Donizetti betegségéről is hallhattunk; „A pszichiátria fantomja a kételkedés” – mondta Janka doktor. Az biztos, hogy a művész hordozta a luesz összes tünetét, és szóba került a skizofrénia – bár nem árt tudni, hogy a populáris diagnózis a múlt századig minden idegi elváltozást a skizofrénia nagy családjába sorolt.

Kiderült az is, hogy az olasz zeneszerző nem létezhetett volna olyan mecénások nélkül, mint amilyen Domanico Barbaja (aki melleleg a tejszínes kávé „feltalálója”) volt.

Közben újabb filmbejátszás, melyben Montserrat Caballé éneklő a Lucrezia Borgiát. Gábor S. Pál egyfolytában súgja a következő taktust. Itt mindenki minden hangjegyet ismer?

Janka doktor tudását csodálom a legjobban. Nem akarom elhinni, hogy ennyi adatot képes befogadni egyetlen elme! Donizetti őseitől kezdve sorolja a szomszéd falu lakóit is név szerint! A professzor annak a lánynak, akitől a művész a vérbajt elkaphatta, minden lépését a legapróbb részletekig feltérképezte.

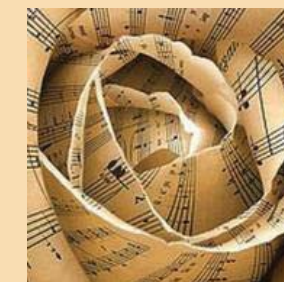
Betegsége előrehaladtával Donizetti képtelenné vált az emberi kapcsolatokra. Zárt gyógyintézetbe helyezték el Párizs mellett, ahol 17 hónapot töltött. Addig könyörgött, míg hazavitték szülőfalujába Berganóba, ahol 1848. április 8-án hunyt el, ötven évesen. Vagy mégsem?

Úgy vélem, amíg Janka professzor ilyen előadásokat tart, addig semminek sincs vége, Donizetti a mai napig köztünk él. Hál' istennek az

Operaházak is erről tesznek tanúbizonyságot; sorra játsszák, a Boleyn Annát, a Szerelmi bájjal, a Lucrezia Borgiát, a Stuart Mária, a Lammermoori Luciát, A csengőt, Az ezred lányát, a Kegycenőt vagy a Don Pasqualét, melyből Gregor József ízelítőjét hallhattuk ezen a fergeteges esten.

Most már nem is akarok Janka professzorral prózában interjúzni. Van valami a zenén túl?

Bozsán Eta

Montserrat Caballé

Nagyanyáink üzenete

Koltai Mária pszichiáter, hosszú szakmai életúttal a háta mögött, éppen a nyugdíjba vonulás előtt áll. Tizenöt éven át a pécsi klinikán dolgozott mint neurológus, majd pszichiáter. Később a pécsi Mentálhigiénés Intézetben pszichiáter főorvosként tevékenykedett a járóbeteg ellátásban, illetve a pszichiátriai gondozásban. Szakmai élete legfontosabb területének a pszichoterápiát tartja. A '80-as években vált elkötelezett pár-és családterapeutává. Hat éven át a Magyar Családterápiás Egyesület elnöke volt, éppen abban a korszakban, amikor felívelt a hazai családterápia iránti érdeklődés.

– **Azt hallottam, különleges hobbját, a falvédő gyűjtést is a családterápiának köszönheti...**

– Eleinte csak néhány falvédőt szereztem be, mert a szerelemtől, párkapcsolatról és a családi életről szóló színes, hímzett darabok ott honossá és különlegessé tették a családterápiás konferenciák helyszínét. Nem volt nehéz ezekre a női transzgenerációs hagyomány tárgyi emlékeiként rácsodálkozni, és felfedezni rajtuk anyáink-nagyanyáink „üzeneteit”, tanácsait. A kulturális hagyományban ma is élnek ezek az üzenetek, s rendkívül izgalmas módon tükrözik a női

élet, a családban betöltött női szerep, a női öntudat és értékrend változásait, lényegében az elmúlt száz évet.

– **Hogy is mondjam csak, nem „ciki” falvédőket gyűjteni? Hiszen ezek soha nem képviselték a magas kultúrát.**

– Kezdetben nekem is volt egy kis rossz érzésem, de gyűjtögetés közben talákoztam néhány tanulmánnyal, s miután ezeket elolvastam, nem feszélyezett annyira a sok ügyetlen versike és a falvédőknek a mindennapi kispolgári kultúrát, a slágerek, operettek világát megjelenítő, sokszor giccses, köz-

helyes ábrázolásmódja sem. Közben ráadásul azt is tapasztaltam, hogy ez a konyhai falvédő-világ rengeteg személyes emléket, érzelmet, humort hív elő. Szinte mindenki vissza tud emlékezni a nagyanyja konyhájában valaha látott falvédőre, s ezzel együtt megmozdulnak az emlékekhez fűződő érzelmek is. Ugyancsak felbátorított, hogy sokaknak tetszett, amikor az első évészavár konferenciára „rendbe szedtem” a gyűjteményemet. Sokszínű, izgalmas, tanulságos anyag állt össze az étkezés-sel, a táplálkozással, a főzéssel kapcsolatban. Azóta a párkapcsolat és szerelem rejtélyeiről, valamint a női örökségek és üzenetek tágabb területeiről is összeraktam a falvédő sorozatomat.

– **Mekkora a gyűjteménye?**

– Kilencven-száz darabból áll, van egy falvédős szekrénypolcom, ott sorakoznak szépen összehajtván. Változik a létszám, mert gyakran ajándékozok belőlük. Vannak közöttük hímzettek, szépen slingelt, vagy szőtt szegéllyel, van néhány szecessziós jellegű darab is. Nagyon szerettem a közelünkben levő kis régiségpiacra járni, ahol sok haszontalan holmi között gyakran „kincsekre” lehetett bukanni. Ez az öröm, hogy felfedeztem a lim-lomok között valami tetszetőst, volt a gyűjtőszenvédelyem motivációja. A mögöttes tartalom pedig a vonzódás a múlt, az előző generációk, az ősök értékeihez.

Hogyan integrálhatók ezek a mi mostani, praktikus, lecserélhető, gyorsan elavuló tárgyainkhoz, az

életünk kereteihez, szokásaihoz? Mire hívják fel a figyelmet, mire érdemes emlékeznünk, milyen erőforrásokat nyújthatnak nekünk? Ezekre a kérdésekre bőven találok választ, amikor régi tárgyainkra tekintek. Mindez a mélyebb tartalom ugyancsak összefügg a pszichoterápiás elkötelezettségemmel.

– **A saját konyhájában is van falvédő a falon?**

– Igen, egy mindig van – a hangerőtől függ, mit teszek ki. Most például egy szépen hímzett „Tisztaság a konyha díszé” feliratú van a falon, egy csinos nőfigurával, aki viruló rózsák között szorgosan mos.

– **Mást is gyűjt?**

– Még a falvédők előtt kezdtem kedves, öreg tárgyakat felhalmozni magam körül. A lakásunk lassacskán múzeumhoz kezdett hasonlatossá válni, ugyanis használatom is ezeket a dolgokat. Festett láda az ágyneműtartó, régi varrógép is asztalként funkcionál. S persze vannak sok-sok éves vásznak, terítők, csipkék, párnák, stélázi csikok. Konyhaedényeim régi porcelánok, Zsolnay-csészékből teázunk, kávézunk, a virágaim is cserép vagy porcelán bögrékben vannak mai stílusú kaspók helyett. A falakon szép formájú mángorlók, mosófák, porolók, régi képek keretekben a képek, pompás tükrök, a kamra polcain pedig üvegek, csöbrök, poharak. Számtalan könyv, imakönyv, szentkép és foto is felgyűlt az évtizedek során.

– **A családja hogy viseli szenvedélyét?**

– Jól. Egy kissé túlzásnak tartják az itthoni mennyiséget, de kisebb „dózisban” ők is használják azt az abroszt, falvédőt, függönyt, poharat, ami az én készletemből származik. Gyakran, személyre szabottan ajándékozom el „kincseim” darabjait. A barátaim és ismerőseim is szeretik, nagyon örülnek az ilyen ajándéknak. Mindig jön ünnep, születésnap, bármilyen alkalom, amikor megvan az a jó érzésem, hogy gazdag a választék, ráadásul hely is felszabadul a polcokon. A készlet már nem gyarapodik a korábbi tempóban: a régi holmi fogy, a régi piac megszűnt, ma már sokkal megfontoltabban veszek újabb darabot – talán nem szorítanak ki bennünket az életünk tereiből.

Vámos Éva

Ezt a tanácsot adta öt gyermekének Németh György, akit a pszichoonkológia hazai megteremtőjének tartanak. „Lelki egészségünk” című könyvét szamizdatként terjesztették Romániában a hetvenes években, és ez csak egyetlen példa gazdag pályafutásából. A cím-ben szereplő 3H a hülyeség, a hiúság és a hanyagság.

Németh György

Kerüld el a 3H-t!

Németh György volt az első orvos a családban. A felmenő ágon többnyire jogászokat találunk, de őt egyáltalán nem vonzotta édesapja ügyvédi munkája. A pszichológia mindig érdekelte, medikusként Szondi Lipót laborjában dolgozott. 1940-ben, az orvosi egyetem elvégzése után – látva a pszichiátria elmaradottságát – mégis inkább a belgyógyászatot választotta. Pszichológiai érdeklődése azonban az évek során egyre csak növekedett. Nem véletlen, hogy belgyógyász létére a pszichoszomatika és a pszichoterápia területén vált ismertté.

– Édesapám szakmai pályafutása elég sajátosan kezdődött – meséli Németh György fia, Attila – 1941-ben néhány hónapos gyakorlat után besorozták, és hamarosan az orosz frontra küldték. A Donnál fogságba esett, és sok ezer honfitársával együtt csak 1947-ben engedték szabadon. Negyven évvel később írt először a fogolysorsról, amelyet „Radnóti Miklós emlékére” címmel jelentetett meg a Medicus Universalis-ban. Igazi vissza-

szemlékezésére élete utolsó évében vetette papírra, és még megélte a kiadását (Egy orvos naplója a II. világháborúról és a hadifogságról, 2000). A háború miatt hét év gyakorlatilag „kiesett” az életéből. Harminc-egy éves korában kezdhetné újra az orvosi pályát díjtalan gyakornokként a Haynal Imre által vezetett belgyógyászati klinikán. Az 50-es években minden „pszicho” tabunak számított, az érdeklődése azonban már akkor a pszichoszomatika felé irányult. 1950-től jelentek meg cikkei a táplálkozás, az allergia, a fekélybetegség és a felső légúti hurutok pszichoszomatikus vonatkozásairól, kezdetben az Orvosi Hetilapban, később német nyelvterületen is.

– **Ha jól tudom, Magyarországon nem ismerték el. Belgyógyász felülvizsgáló főorvos lett, amit sokan lenéztek...**

– Ezt a munkásságát itthon valóban nem értékelték. Nála kötöttek ki a hozzá tartozó körzeti orvosok legnehezebb betegei – ma úgy mondanánk, hogy a crux medicorum-ok. Pszichopatákkal, krónikus neurotikusokkal a körzeti orvosok nem akartak foglalkozni. Ő nem utasított el senkit, és egyértelműen beigazolódtott számára, hogy pszichoszomatikus szemlélet nélkül nem lehet hatékonyan gyógyítani. Tapasztalatait összefoglalta a „Lelki egészségünk” című művében, amely az egyik első mentálhigiéniai könyvek számított a hazai irodalomban. Az 1971-ben megjelent könyv hamar elkelt, és újra kellett nyomtatni. A '90-es évek elején Erdélyből áttelepült kollégámtól hallottam, hogy a '70-es '80-as években a pszichológia iránt érdeklődő romániai magyarok körében szinte szamizdatként terjesztették édesapám könyvét, mivel ott még akkor is tiltott tudománynak számított a pszichológia.

– **Klinikai pályafutása után is folytatta tudományos kutatásait?**

– Igen. Tudományos alaposággal kezdte vizsgálni a területéhez tartozó rákos betegek kórlefolyását. Kereste az összefüggést a túlélési idő és a személyiségjegyek között; Rorschach tesztekkel vett fel, életeseeményeket rögzített. Az 1960-as évektől jelentek meg nyugat-európai folyóiratokban a karcinómák pszichoszomatikus vonatkozásairól szóló vizsgálati eredményei. A nemzetközi pszichoszomatikus tudományos társaság rendszeresen meghívta a kongresszusaira, fizették volna minden költségét, de a szocializmusban csak háromévente lehetett Nyugatra menni. Így is sikerült eljutnia a londoni és a párizsi kongresszusra, majd a kedvéért Jugoszláviában rendeztek konferenciát –

ugyanis ide könnyebb volt kiutazási engedélyt kapni egy magyar állampolgárnak.

– **Mennyire bántotta, hogy nem kap megfelelő elismerést?**

– Soha nem törekedett sikerre, pozícióra. Fájó pont volt számára, hogy a 80-as évek elején az orvosi kiadó két szakértői véleményre alapozva elutasította a daganat betegeinek pszichoszomatikájáról szóló könyvének tervezetét, mint tudományosan nem megalapozott témát. Sovány vigasz, hogy az idő édesapámat igazolta. Őt tekintik a pszichoonkológia hazai megalapítójának, és – tudomásom szerint – a '90-es években megalakult Pszichoonkológiai Egyesület tiszteletbeli elnökének választotta, a Pszichiátriai Társaság pedig életműdíjjal ismerte el munkásságát. A sors sajátos fintora, hogy malignus daganata lett. Nagyon jól viselte az ezzel járó műtéteket és egyéb beavatkozásokat. Hiit a felépülésében, hat éven át ugyanolyan aktivitással dolgozott, mint korábban. 2000 őszén vette át gyémánt diplomáját, akkor már tudtunk a máj- és csontáttétekről. Ugyanezen a napon részt vett a Nemzetközi Bálint konferencián, és este megünnepeltük a 84. születésnapját. Az egész napot tökéletesen végigvitte, de másnapról már csak járókerettel tudott mozogni. Őt hónap múlva meghalt.

– **Rendkívüli ember lehetett az édesapja!**

– Nem volt rendkívüli – csak ember. Mindig másokért élt: a családjáért, a betegeiért. Mindig a lelkiismerete szerint cselekedett, karrierért, pozícióért soha nem tett egyetlen lépést sem. Nagyon nehéz korszakokat élt át, de sorsáért sosem okolta a háborút, a Rákosi- vagy a Kádár-rendszert. Nem ismerte a gyűlöletet vagy a haragot. Még azt a szoros baráti körhöz tartozó volt iskolatársát is tovább kezelte, akiről kiderült, hogy III/III-as ügynök, és aki miatt édesanyámmal rendőrségi kihallgatásokra citálták, a lakásunkon pedig házkutatást tartottak

1968-ban. Én nem tudnék ilyen toleráns lenni.

– **Milyen hatást gyakorolt az Ön pályaválasztására és szakmai pályafutására?**

– Gyermekkoromban csak azt láttam, hogy állandóan dolgozik, éjszakai hívásokkal zaklatják, zűrös betegek járnak a rendelésre. Mégis mindig orvos akartam lenni. Édesapámtól kaptam a leghasznosabb utravalót az orvosi pályához. Azt tanácsolta, hogy ha jó orvos akarok lenni, akkor a 3H-t kerüldem el. A 3H a hülyeséget, a hiúságot és a hanyagságot jelentette. Látszólag mindez evidensnek tűnik, de megfelelő önismeret mellett rájön az ember, hogy ebben milyen mély igazság rejlik.

– **Felmerült-e Önben régebben, mondjuk gyerekkorában, hogy nem pszichiáter lesz, hanem valami más?**

– Filmrendező szívesen lettem volna. Erre nem nyílt valódi esély, mert évente legfeljebb egy embert vettek fel, és az nyilván nem én lettem volna. A realitás az orvosi pálya volt. A pszichiátria mindig érdekelt. Szakvizsga után mentem át a Lipót-ra. Mindenki próbált lebeszélni, egyedül édesapám támogatta a döntésemet.

– **Van-e valamilyen hobbija?**

– A síelést nagyon élvezem. A napsütés, a hó és a lesiklás együtt fantasztikus élmény. Szinte minden művészeti ág passzív, de lelkes élvezője vagyok. Hobbinak – vagy a munkamániám részének – lehet tekinteni a művészek patográfiájával, illetve a művészet és a pszichiátria kapcsolatával foglalkozó munkásságomat.

– **Továbbmegye-e ez a hagyomány a családban?**

– Igen. Egyik lányom pszichológus, egyik unokaöcsém pszichiáter, és egyik testvérem belgyógyász-ként letette a pszichoterápiás szakvizsgát. Szerencsére a vezetéknevünk annyira gyakori, hogy másokban nem merül fel a vérségi kapcsolat lehetősége. Mindenki önálló

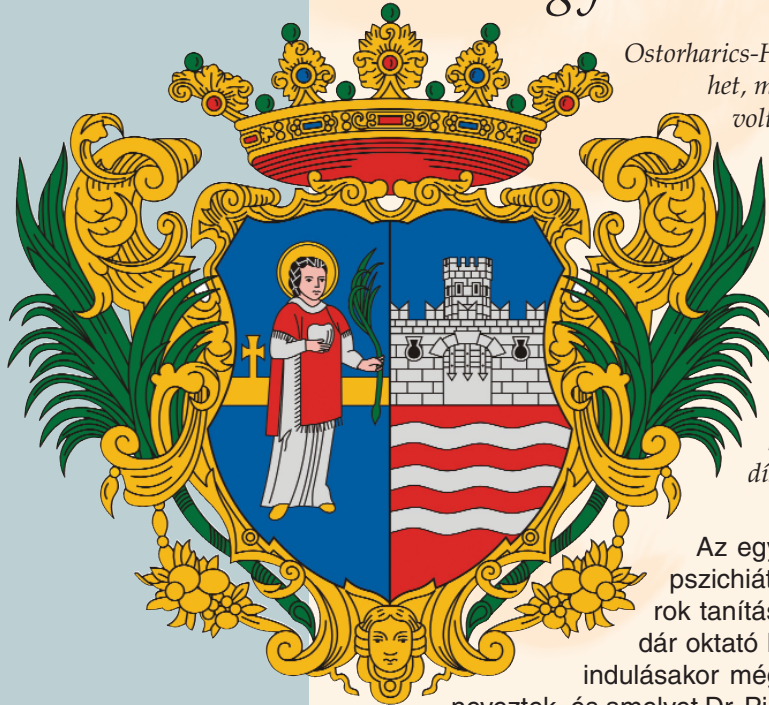

Németh Attila

személyiség, aki saját maga szeretné elérni a célját, és ezért nem rek-lámozzuk a rokoni szálakat. Ez is tekinthető sajátos családi hagyománynak. Amikor édesapám 1994-ben megkapta a Magyar Pszichiátriai Társaság életmű díját, az Oláh Gusztáv emlékéremet, akkor már kandidátus, vezetőségi tag voltam, megjelent az első könyvem, a szakma ismert, de mégis nagyon kevesen tudtak az apa-fiú kapcsolatáról. Ezt a díj átadása után realizálta az egyik legközelebbi pszichiáter barátom, Rihmer Zoltán is, aki sajátos humorával csak annyit mondott, hogy „nem esett messze a fa az almától”.

Egy eszement világ napszámosa

Ostorharics-Horváth György különleges névvel büszkélkedhet, mely ugyanakkor többször okozott neki gondot: volt, hogy megkérték, változtassa meg, mert túl hosszú. Egyes internetes levelező rendszerek nem is tudnak kezelni egy ilyen sok karakterből álló szót. A név mégis maradt, mert az őseire emlékeztetik, akik valóban horvátok voltak. Az utolsó négy generáció Kassán élt, onnan települt Magyarországra édesapja 1930-ban. A családban inkább jogászokat találunk, de őt kezdettől fogva az orvostudomány érdekelte. Az álláselosztó bizottság helyezte Győrbe, amelynek 43 évvel később a díszpolgára lett.

Az egyetem befejezése után a neurológia és a pszichiátria vonzotta. Horányi és Nyíró professzorok tanítása után 1965-ben került a győri Petz Aladár oktató kórházba, arra a helyre, amelyet 1928-as indulásakor még Ideg- kedély- és elmebeteg-osztálynak neveztek, és amelyet Dr. Piróth Endre vezetett. Az álláselosztó bizottság számára vagy a várost, vagy a szakterületet lehetett megjelölni; Ostorharics-Horváth György a szakterülethez ragaszkodott.

– Kezdjük az egyik legfontosabb elismerésével: tavaly díszpolgári címet adományozott Önnek Győr városa.

– Igen, az indoklás szerint „több évtizedes áldozatos és országosan elismert szakmai munkám elismeréseként”.

– Lenyűgöző életpályát tudhat maga mögött. Sok minden változott, mióta elkezdett dolgozni?

– Bizony, sok. Amikor dolgozni kezdtem, akkor még szolgáltuk a betegeket, ma pedig szolgáltatást nyújtunk nekik. Ez nagy különbség. Ha szolgáltatásról beszélünk, akkor mennyiségi, pénzügyi mutatók alapján mérik a teljesítményt. Rossznak tartom azt is, hogy az orvos igazgató sokszor csak a második ember a kórházban, ami az orvosi szempontok háttérbe szorítását jelenti. Manapság az emberek türelmetlenek, frusztráltak, idegesek, vádaskodóak. Rengeteg a krízishelyzet, és nincs megfelelő kultúránk a kezelésükhöz. Ha például, valaki elveszti az állását, nem is ez jelenti a legnagyobb traumát, hanem az a mód, ahogyan ezt a tudomására hozzák. A fejlettebb országokban szakértők foglalkoznak az ilyen típusú kérdésekkel. Probléma az is, hogy nem szocializálódott a társadalom a szakmai átképzésekre és az országon belüli migrációra. Ez megint csak a pszichiáterek feladatait növeli.

– Jól döntött, amikor Győrben maradt?

– Igen. Főleg azért, mert időben tudtam megfelelő szakképzettséget és tudományos fokozatot szerezni. 1983-ban a pszichiátriai osztály osztályvezető főorvosa lettem, ekkor jelent meg „Az epilepszia szociálpszichiátriája” című könyvem. 1986-tól a Kapuvár melletti Dénesfán lévő pszichiátriai rehabilitációs osztály is az én kezem alatt működik. Tizenkét évig a kórház tudományos főigazgatója voltam, tagja vagyok a pszichiáterek szakmai kollégiumának, s a negyedik ciklus óta a Magyar Pszichiátriai Társaság elnökségi tagjai között szerepelek. Az egyik legnagyobb eredményemnek tartom, hogy 15 évvel ezelőtt az orvos továbbképzésben részt vevő, akkreditált osztályok kezdtek működni a kórházban, 10 éve pedig diplomás ápolók akkreditált képzőhelye vagyunk. Emellett szakmai rendezvényeknek is helyet adunk: itt került sor például a Magyar

Pszichiátriai Társaság 4. és 8. vándorgyűlésére. Huszonöt éve folyamatosan tartunk tanfolyamokat, és nálunk rendezik meg az MPT Juhász Pál fórumát is. 2006-ban megkaptam az Oláh Gusztáv életmű-díjat a győri pszichiátriai centrum szakmai tudományos-oktatási és szervezési feladatainak megoldásáért. Időközben öt szakvizsgát szereztem: pszichiátriából, neurológiából, addiktológiából, pszichiátriai rehabilitációból, ezen kívül EEG-képesítéssel is rendelkezem.

Ostorharics-Horváth György sok mindent átélt. 1987 és 1992 között rekonstruálták például a pszichiátria épületét, amelynek a felépítése annak idején két évig tartott. A rekonstrukció alatt két helyen működött a pszichiátria, kaptak egy mikrobuszt, amivel ezek között szállították a betegeket, az orvosokat, a gyógyszereket, a szennyest. A két épület között 8 kilométeres távolság feszült, a busz 5 év alatt 600 ezer kilométert tett meg. Ki lehet számítani, hányszor fordult... A felújítás eredményeképpen egy modern, nagyon jól használható épület jött létre.

– Az új ház már nem sokáig lesz a pszichiátria épülete...

– Sajnos valóban nem. Túl szép az épület és túl közel van a belvároshoz. Az a legrosszabb, hogy nekünk kell majd átköltöztetni az osztályt az új – sokkal rosszabb – helyre. Majdnem ugyanazoknak az embereknek, akik a rekonstrukció befejezése után, 1992-ben birtokba vehették az épületet. Persze ez nem egyedi eset; ezt nevezem én a rendszerváltás gyilkos vonzatának. Győr-Moson-Sopron megye pszichiátriai ellátása ma a teljes vertikumban az országos átlag fölött van.

– Volt több gyilkos vonzat is –, csak hogy a szakma egyik égető gondjáról beszéljünk; a fiatal orvosok külföldre vándorlása...

– Meg lehet érteni őket, hiszen a napi munkában óriási a túlterhelés, és rengeteget kell adminisztrálni. Szakmai továbbfejlődésre, például a nemzetközi konferenciák látogatására egy kezdő orvosnak semmi esélye. Megjegyzem, van egy másik irányú elvándorlás is: sok pszichiáter a jobb fizetésért elmegy cégekhez személyiségfejlesztő-, vagy önismereti tréningeket tartani, olykor fejevadász cégeknek helyezkedik el. Eszement világ ez, telis-tele problémákkal. Arról már nem is beszélek, hogy esetleg veszélyességi pótlékot is megérdemelve a szakma...

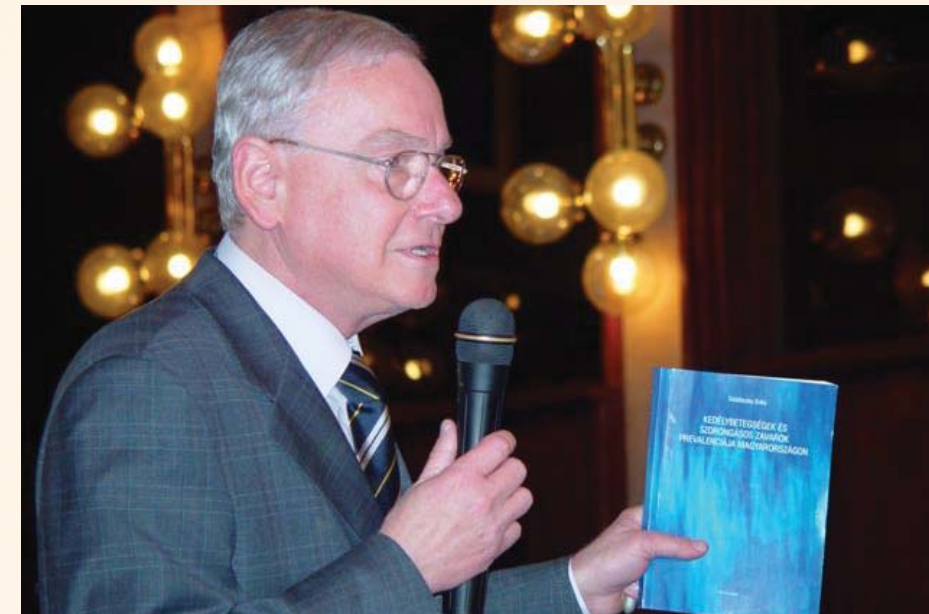
– Elég sok elkeserítő dolgot mondott. Nem akar kiszállni? Nem tervezi, hogy nyugdíjba megy?

– Nem. A hivatást nem lehet abbahagyni! Annyit könnyítettem a terheimen, hogy a korábbi kilenc pozícióból ma már „csak” nyolc van.

– Mit szól ehhez a családja?

– Megszokták. A feleségem a legközelebbi munkatársam is. Az orvosi könyvtár vezetője volt, és minden nap már ebédidőben odaadta nekem a legfrissebb szakirodalmat. Egy lányom van, akiből ügyvéd vált, és két unokával is büszkélkedhetek.

Vámos Éva

A társadalmi katalizmak korának kisembere, aki elveszítette anyagi biztonságát és céljait, végső kétségbeesésében a szeretetről, a hitről és a reményről is lemondhat. Ekkor kezdődik a lélek sötét éjszakája, utazása a gyötrelmek földjén, amely látszólag soha nem ér véget. Ma ezt depressziónak nevezzük és gyógyszert adunk rá. Schubert spirituális szinten ragadja meg a lélek zuhanását, és lélekemelő muzsikával gyógyítja. Schubert zenéjét és Wilhelm Müller verseit Vas József Pál ajánlja Önöknek.

Schubert dalciklusa minden kor emberének szól. Wilhelm Müller 24 verse nem tekinthető poétikai csúcsteljesítménynek, ám Schubert testi, lelki állapota, reménytelen élethelyzete miatt kivételes érzékenységgel rezonált rá, és zenéjével: Winterreise (Téli utazás) a Parnasszusra emelte.

Az első dalban egy fiatal férfi búcsúüzenetet hagy hátra feleségének és nekiindul a téli éjszakának. Távozásának okai csalódás, önvád, kítaszítotttság és alkalmatlanság érzései egyaránt lehetnek („Idegenként jöttem, idegenként távozom”). 24 versben tápolyog szélsőséges hangulati-érzelmi hullámvászás kíséretében az önsajnálát bugyrain keresztül. Dühét és rettenetét a zord időjárás jeleníti meg, miközben úzótt vadként keresi kedvesét az érzelmek magány és veszteség dűlta menedékhelyén. A mai ízlésnek giccses az a költői kép, melyben a csalódott férfi könnyei által

A reménytelenség ciklusai

megolvasztott jég a kedves háza előtt árként felbuzog. A külvilág jelképes, látomászerű: a szélkakas, a hársfa, valamikori szerelmének tanúja, a postakocsi, amely nem hoz többé levelet szerelmesétől, a lidérc, az alvó falu, az útjelző, amely csak az ő tekintete előtt áll egyre, a fogadónak titulált temető, a varjú, a három kihunyt Nap és végül a kintornás.

Miközben céltalanul rója az önmarcangolás köreit, egy alvó faluban jár. A zongorakíséret plasztikusan jeleníti meg a kutyák morgását és az emberek horkolását, a dal nagy hangközű ugrásai pedig az alvók mély légvételét. Az álmodó emberek iránt érzett irigysége még inkább növeli kirekesztettség érzését. Hová visz az út innen? A halálba? A varjúról szóló dalban a feje felett varjú köröz, az egyetlen, síríg hőséges társ, amely, a férfi szerint prédát lát benne. A zongorakíséret bal kéz szólama páros ritmusban, mint a vándor, komótosan lépeget, felette a jobb kéz hármas lüktetésű ritmust játszik. Ember és madár, földi és égi találkozása. A páros ritmus a föld jelképét, a négy öselemet idézi, felette a hármas lüktetés az égi szféra üzenete, a Szentháromságé, amelyre ellenségesen tekint. A „Mutl” („Bátorság”) című dalban az elhagyatottak dacával kűröli világgá, hogy nincs Isten. Hit, remény és szeretet elvesztésének a jelképe az utolsó előtti dal három kihunytó Napja is.

Miután önbecsülésének utolsó morzsáit maga mögött hagyta, az utolsó dalban a kintornást pillantja meg („Der Leiermann”). Ki ez a toprongyos öreg, aki nem törődve az-zal, hogy figyelnek-e rá, gépiesen tekeri hangszerét? Olyan, mint Ady Istene, aki a legnagyobb nyomorúságában átöleli? Vagy hasonmás, akit ugyanúgy kirekesztenek, mint ahogyan ő is kirekesztette magából az emberi közösséget? Akárki is,

úgy érzi, végre méltó társat talált. Nem meghalni, hanem hozzá csatlakozni szeretne. Valami megváltozik benne, kiutat talál. Rádöbben, hogy szenvedéseit nem csak átélni, megosztani is képes, hiszen neki is vannak dalai a sorsról, amelyeket a kintornás eljátszhat, ha megkéri rá. Bármennyire szomorú kicsengésű a „Leiermann” monoton moll dallama, mégis a lélek gyógyulásának első légvétele, a közösséghez visszavezető út első lépése.

A kintornás

Egy kintornás öreget látok, vinnyog a dal, lefagyott ujjakkal, szüntelenül nyekereg.

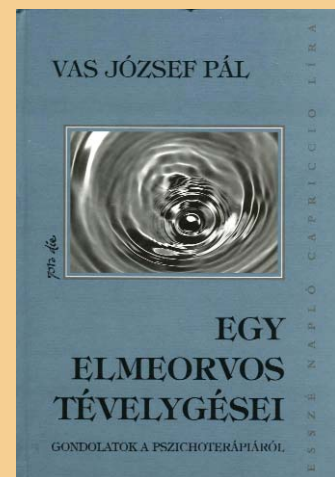
Csupasz lábban a jégen tántorogva áll kopottan. Kis tányérkája, szégyen, egyre csak üresen koccan.

Egyetlen lélek sem hallgatja, szépen rá senki nem tekint. És acsarkodó kutyafalka ront az öregre odakint.

S ő csak hagyja, hogy a világ a maga útján menjen. Hangszere nem ismer hibát, mindig szól, sosincs csendben.

Hé, öreg, ha szabad, veled mehetek? Elnyekergeted majd a dalaimat?

(Vas József Pál fordítása)

Wilbur öngyilkos akar lenni

A címszereplő Wilbur, mint egy megátalkodott rossz kölyök, mindennapos öngyilkossági kísérleteivel tartja izgalomban bátyját, Harbourt és a glasgow-i városi kórház pszichiátriájának dolgozóit. Repertoárja széles (gyógyszer, folyó, villanydrót, gáz, felvágott erek), ám a kísérletek kudarcba fulladnak. A film nyitóképein látható férfi éppen tablettákat nyel, és a gázt próbálja megnyitni lakásában. Menten azt gondoljuk: „ez lesz Wilbur!”. Nos, valóban ő az, ezzel kezdődik a „boldogtalan” mizantróp fiatalabbik testvér bemutatása, aki makacs és különc természeténél következetességével próbálkozik ismételt öngyilkossággal.

Testvére, Harbour, akinek a neve talán egyúttal metafora is („kikötő”), próbál biztonságot és támogatást adni neki, majd a történetbe később bekapcsolódó, zavarokkal küszködő karaktereknek.

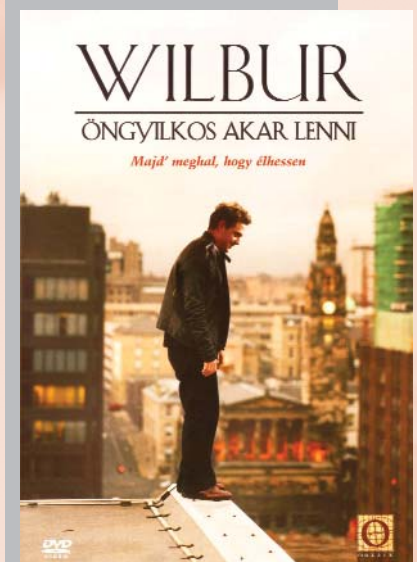
Harbour (Adrian Rowles) viszi tovább a nemrég meghalt apjuk után megörökölt, öreg könyvekkel telepakolt antikváriumot, amely vonzza a csodabogarakat. Ezek egyike Alice (Shirley Henderson), aki kórházi takarítóként a betegek által elhagyott könyveket „begyűjti” és eladja, flörtölni kezd Harbourral. Wilbur, Harbour, Alice, és a nő koravén kislánya, Mary (Lisa McKinley) nemsokára egy különös családdá egyesülnek. Wilbur sorra megghiúsuló öngyilkosságai miatt a történet egyik alaphelyszíne a glasgow-i városi kórház pszichiátriája, s itt nyílik alkalom újabb szereplőket beléptetni a történetbe a csoportterápiák résztvevői és az őket ellátó dolgozók közül, például az agilis, „new age”-es ápolónő, Moira (Julia Davis) és a lánccдохányos, egykedvűnek, vagy inkább már fáznak tűnő pszichiáter, Horst (a nagyszerű Mads Mikkelsen) személyében.

A történet váratlan fordulatokat is tartogat: kiderül, hogy tulajdonképpen Harbournak lenne oka arra, hogy megölje magát, mert halálos beteg lesz, Alice pedig értelmet ad Wilbur életének – a film, amely egy öngyilkossági kísérlettel indul, Harbour halálával a temetőben ér véget.

A két testvér története végig jó kezekben van Lone Scherfig rendezésében, aki parádés eleganciával és lefegyverzően keveri az iróniát és a hétköznapi életet a drámával, látásmódjában a sztoikus flegmát a megkönnyeztető részvétellel, és bámulatos érzékenységet mutat a nüanszok iránt. A humor és az irónia bizonyos szempontból itt is úgy működik, mint Woody Allennél: amikor megijed saját érzelmességétől, akkor az érzelmileg túltelített és túlkomplikált helyzetekbe a humor hoz feloldást. Wilbur rendre megghiúsuló öngyilkossági kísérletei és a körjük fonódó történet egyrészt mosolygásra készítet, ugyanakkor egy pillanatra sem felejtjük el, hogy itt egy ember véget akar vetni az életének, mert szenved a szeretetlenségétől és az anyja halála miatt kínzó bűntudat gyötri. A magány, a betegség, a halál: mindezek az élethez tartoznak. Lone Scherfig filmjében Wilbur kétségbeesve hívja ismételt a halált, Harbour pedig kitart mindaddig, amíg az életet élhetőnek tartja, mert az életben van a szeretet, a szerelem, a szenvedély, a bizalom és itt-ott talán a boldogság is.

Rendezte: Lone Scherfig. Írta: Lone Scherfig, Anders Thomas Jensen. Kép: Jörgen Johansson, Zene: Joachim Holbek. Szereplők: Jamie Sieves (Wilbur), Adrian Rawlins (Harbour), Shirley Henderson (Alice), Mads Mikkelsen (Horst), Lisa McKinley (Mary).

A dán rendezőnő, Lone Scherfig (előző opusza: *Olasz nyelvtelke kezdőknek*) ebben a filmjében azt a dilemmát akarja feloldani, hogy lehet-e komédiának láttatni az öngyilkosságot és a nézővel elfogadtatni egy vígjátékot, ami megkönnyeztet. Döme László filmkommentárja egy olyan dán filmről szól, amit a magyar mozik forgalmaztak, s ha kedvet kapnak hozzá, elérhető videokazettán és dvd-n is.

A magyar pszichiáterek kiválóak

Április 23. és 25. között Magyarországon tartotta ülését az UEMS Section and Board of Psychiatry. Az Union Européenne des Médecins Spécialistes-t az Európai Unió egyik szerve, amit 1958-ban alapítottak. Az összes orvosi szakterület képviselőt delegált az Európai Unió tanácsaiba. A budapesti pszichiátriai rendezvényen James G. Strachannel, a testület elnökével beszélgettünk.

– A pszichiátria viszonylag „lassan ébredt” – kezdi, és csak 1990-ben csatlakozott a szervezethez. A gyerekek és kamaszokkal foglalkozó kollégák 1993-ban külön részleget alapítottak. Az UEMS két szerve a szekció és a bizottság. A szekció többnyire az európai pszichiátriai gyakorlattal foglalkozik, a bizottság pedig a képzéssel. Az európai pszichiátriai társaságok tagjai rendszerint mindkét testület munkájában részt vesznek. A delegátusok évente kétszer, mindig valamelyik másik tagállamban találkoznak. Idén a tavaszi ülésre a magyar főváros került sorra.

– Mi történt a budapesti találkozón?

– Az összejövetelek általában azonos forgatókönyv szerint zajlanak. A hivatalos napirendet többnyire megelőzi az egy-egy tagország gyakorlatát bemutató prezentációk napja és néhány helyi pszichiátriai intézet felkeresése.

Fókuszba kerül a képzés és a gyakorlók tapasztalatainak bővítése. Ez lehetőséget teremt arra is, hogy a szervezők bemutassák az eredményeiket, és külföldi kollégákkal vitassák meg a képzéssel és a praxisal kapcsolatos problémáikat. Ez egyébként gyakran változásokhoz is vezet, és megadhatja a helyieknek a kezdő lökést a kormánnyal, az akadémiai vagy egyéb testületekkel folytatandó tárgyalásokhoz. A munka csoportokban folyik, és általában pán-európai szemléletű közlemények kibocsátásával ér véget. Budapesten Tringer professzor – testületünk magyar képviselője – kitűnően szervezte meg a bemutató napot a magyarországi egyetemek képviselőinek teljes részvételével. Bitter István tanszékvezető és egyik rezidense ismertette a UEMS ajánlásainak megfelelő szakorvosképzés itteni rendszerét.

– Melyek voltak a magyarországi ülés legfontosabb témái?

– Többek között a pszichiáterek kompetencia keretrendszeréről tartott előadást Dr. Joseph Saliba, Manuel Gomez Beneyto professzor és Dr. Andrew Brittlebank.

– Ön az európai bizottság elnöke. Mit emelne ki a munkájukból?

– Az egyetem alatti és a posztgraduális képzésre is fókuszálva azt szeretnénk elérni, hogy egységesek legyenek a képzési standardok. További fontos célunk a szakmai migráció biztosítása az egymást kölcsönösen elismerő megállapodások alapján. Volt egy élénk érdeklődéssel kísért kísérletünk a képzés auditálására különös tekintettel a biztonságra. Olyan témákról is tartunk előadásokat, mint például a pszichiátriai tananyag és pszichoterápiás képzési megállapodások.

– Mondana néhány szót magáról? Hol dolgozik, mi a szakterülete?

– A Royal Edinburgh Hospital-ban. Korábban sokat foglalkoztam bírósági ügyekkel, most pedig a stigmatizációt vizsgálom. Sajnos már a szakmában is megjelent. Eddig is voltak diagnózisok, amelyek stigmatizációt okoztak végig egyes betegek életét, de most már ott tartunk, hogy a szakorvosokat is stigmatizálják. Muszáj lépünk, ezért egy programot indítottunk a változtatás reményében.

– Van kedvenc időtöltése?

– Skót vagyok: a hobbim a gyaloglás a dombokon. Érdekel a művészet és az építészet is, a kedvencem az art nouveau.

– Mi a véleménye Magyarországról?

– Csak pozitív dolgokat tudok mondani. A magyar pszichiáterek kiválóak, Budapest elragadó, a kávé és sütemények pedig nagyszerűek.

Egy gourmand pszichiáter

Tiltja a videó játékokat, nem szereti a tévét, több mint száz beteget kezel. A szakmáról viszont szóhoz sem engedem jutni Králik Lászlót, amíg nem mond el egy saját receptet. Szerencsére „veszi a lapot” és rögtön készségesen megkérdi: „Nem baj, ha egy téli étellel kezdem? „Megnyugtatom, hogy nem baj, hiszen repül az idő.

– Akkor jöhet a körömpörkölt, de igazából paprikásról van szó. Ezt és minden ételt úgy kell elkészíteni, mintha az ember szakácsvizsgára főzne. Összezsapni semmit sem szabad. Régen bele tették a húst a bográcsba, a közepébe rakták a hagymát, a paprikát és a zsiradékot. A saját levében pörköldött a birka, a marha vagy a vad. Ez az igazi pörkölt, az összes többi pótpörkölt. Szóval a körömpaprikás receptje: a hagymát házi zsíron megpirítom, amikor megpárolódott, levesszem a tűzről, és pirospaprikát hintek bele, ezután már nem teszem vissza a gáza. Alapanyagának a hosszú köröm jó, de ne vágassuk fel a hentessel, mert nála szilánkokra török, késsel kell szeletelni. Én kuktában szoktam főzni, annyi vizet töltök hozzá, hogy ellepje, és úgy helyezem el, hogy a csontja mindig az aljára essen. Egy és háromnegyed órára „van szüksége”. Ezt követően kiöntöm egy tálba, majd darabonként kiszedem az összes csontot. Aztán a cupák darabokat beleteszem egy lábosba (teflonba), a levét átpaszírozom hozzá, és ugyanide kerülnek a jó nagy darabokra vágott krumplik, a darált fokhagyma, egy kis piros arany, erős paprika, és ha kell, só, bors. A krumpli súlyának annyinak kell lennie, mint a húsnak, tehát két és fél kiló körömhöz ugyanannyi burgonya dukál. Amikor mindez kész és kihűlt, beteszem a frizsiderbe, mert, mint a legtöbb magyaros étel, ez is másnap a legfinomabb. Testes vörösborral a legteljesebb az élmény.

– Egy jó nagyot nyeltem. Ez szenzációs lehet! A család mit szól hozzá?

– Mindhárom gyermekem nagyon szereti a „konyhaművészetemet”. Ha nálam vannak, mindig készítek nekik valamit – nemrégén ugyanis, beléptem az elváltak klubjába.

– Egy kicsit „dolgozzunk”. Hány beteget van a doktor úrnak?

– Momentán körülbelül száz. A győri kórházban csak részmunkaidőben dolgozom, nagyrésztük a magán rendelésemen keres fel.

– Mostanában egyre több embertől hallok depressziós problémákat. Ön is szorongok néha. Mennyire gyakori a depresszió?

– A modern élet a szorongásos betegségek gyakoriságát megemelte. Mióta Edison feltalálta a mesterséges világítást, az emberek kevesebbet vannak természetes fényben. A fény hatása, és az alvászomatikus betegségek összefüggése a tudományos kutatások tárgya. Én odahaza tiltom a videó játékokat, a tévét is korlátozom, függetlenül a műsor tartalmától.

– Milyen az élet Győrben?

– Győr a harmadik legtöbb műemlékkel rendelkező város Budapest és Sopron után. Kiváló közösségi élete van. Kényelmes ott élni, ráadásul a belvárosban lakunk, úgyhogy dolgozni gyalog járok, a gyerekek az iskolát szintén jármű nélkül érik el.

– Három gyerek mellett ismeri azt a luxust, hogy hobbija?

– A legfőbb hobbim az, hogy apa vagyok, de az olvasást is ide sorolom. Ha lenne időm, biztosan horgásznék is. Elmélkedő, szemlélődő ember lévén már gyerekkoromban is órákig el tudtam gyönyörködni a természetben. Nekem nem kell feltétlenül „szuperkvalifikált” környezet ahhoz, hogy jól érezzem magam. A Balaton a szerelmem, nem szeretek külföldre utazni.

– Mondhatjuk, hogy Ön egy kiegyensúlyozott pszichiáter?

– Nem érzem magam sorsüldözöttnek.

– Megosztana velem még egy receptet?

– Boldogan! Ez egy nyári könnyű étel lesz. Úgy hívják, ráksaláta. A garnélarakot darálva, konzerv formájában lehet kapni. Nyitás után leöntjük róla a levét, mert arra nincs szükség. Ahány deka a rák, ugyanannyi karaván sajtot finomra reszelünk hozzá. Kell még egy kis doboz tejjől, 15 deka majonéz, só, citromlé, valamint porcukor és mustár – ezeket jól összekeverjük. Ebbe az elegybe kerül bele a sajt meg a rák. 1–2 órára hűtőbe tesszük, hogy a mártás levét a rák jól beszívja. Ha minden kéznél van, ez a művelet sor öt perc alatt megvan. Ízletes nyári vacsora, fogyaszthatjuk pirítóssal, esetleg friss péksüteménnyel. Illik hozzá a tej, vagy a fehérbor. A legjobb a Somlói juh fark, ezt itták a Habsburgok is, amikor éjszaka családtervezésre készültek. Hogy mit iszunk a vacsorához, az persze, attól is függ, hogy gyerekekkel marad-e este lesz, vagy randevű várható.

– Ön mit iszik utána?

– Tejet. Vagy mégsem.

Carla van der Werf és Dankovics László

A fájdalom és a kapaszkodás képei

„Együtt a képekkel” címmel magyar- francia-olasz művészetterápiás kiállítást tartottak május 21. és 28. között a Budavári Művelődési Házban. A kiállítás a Francia - Magyar Pszichiáterek immár hagyományosan május végén megrendezett találkozójának egyik eseménye volt.

A rendezvényen azoknak a betegeknek az alkotásait lehetett látni, akiket a budapesti OORI Tündérhegyi Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás-rehabilitációs Osztályán, a franciaországi Henri-Guérin Központi Kórházában (Pirrefeu-de-Var), az olaszországi Modulo Dipartimento Saluto Mentale (Caltagirone-Palagonia Szicíliában), a romániai Kolozsborsai Elmegyógyintézetben, illetve a budapesti Merényi Gusztáv Kórház Pszichiátriai rehabilitációs foglalkoztatójában kezelnek. „Engem eldobtak a szüleim. Tudni se akartak rólam. Ezt a fájdalmat először a képeimmel tudtam elmondani” – mesélte az egyik beteg a kiállítás megnyitóján. Valóban valami ilyesmi a művészetterápia célja, alap gondolata; kifejezni azt, amit szavakkal nem lehet.

A pszichés sérülés többnyire az érzelmek felborulásával, az önkifejezés gátoltságával, a kapcsolatrendszerek beszűkülésével jár együtt, s ez a művészi élmény tapasztalásán keresztül (passzív befogadás) vagy cselekvő részvétellel (kreatív aktivitás) enyhíthető és oldható. A művészi élményen, a katarzison keresztül lehetőség nyílik a betegek jobb megismerésére, betegségük árnyaltabb diagnózisára, emberi kapcsolataik kitágítására, másrészt saját indulataik áttételes levezetésére, érzéseik, vágyaik megfogalmazására.

„Az alkotók a »Gestaltung« segítségével olyan világot hoztak létre, amelyet be tudtak építeni a saját életükbe. Nagy dolog, hogy a művészet segítségével megtették az első lépéseket a felé, hogy újra megtanuljanak bízni magukban. A látogatóknak pedig az ad hatalmas élményt, hogy megtekinthetik ezt a nagyon színes kiállítást” – hangzott el a rendezvény megnyitóján, amelyen részt vett többek között Jean-Marc Cassam-Chenal, a Francia Nagykövetség együttműködési attaséja, Dankovics László, az együttműködési attasé asszisztense, Carla van der Werf szobrászművész, művészetterapeuta és Dr. Jean-Yves Feberey pszichiáter, a Henri-Guérin Központi Kórház főorvosa.

De szavak helyett beszéljenek inkább a képek!

„Érzelmek hobbiból”

A 125 ÉVES NYÍRŐ GYULA KÓRHÁZBAN

„Ezen a nyáron a rózsák kékek. Az erdők üvegéből vannak. A zöldjével drapériázott föld legalább annyira nem hat rám, mint egy rémkép. Élni és nem élni, ezek képzeletbeli megoldások. A létezés valahol máshol van.”

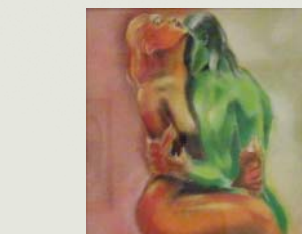
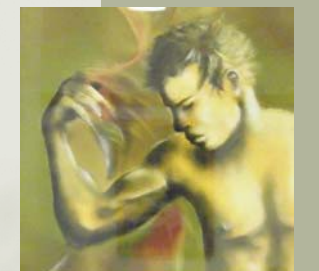
André Breton francia költő soraival nyitotta meg Dr. Gerevich József Samu Kata Veronika kiállítását május közepén.

Két napos ünnepséget rendezett ugyanis a Fővárosi Önkormányzat Nyíró Gyula Kórháza 125. születésnapja alkalmából. Az ünnepségsorozatot tudományos és ismeretterjesztő előadások, szűrővizsgálatok tarkították, és a Nyíró Kortárs Galéria sorrendben 35. kiállítása is csábította a látogatókat. Az ünnepségen megjelent Székely Tamás egészségügyi miniszter és Horváth Csaba főpolgármester-helyettes is, a kórház vezérkara kíséretében. Az „Érzelmek hobbiból” című kiállítás témaválasztása sokakat megérintett, a képi megfogalmazás modern áthallásos technikával való megjelenítése újszerűnek bizonyult a kortárs festészetben.

Az eseményről többet is megtudhat a www.tebolyda.hu honlapra kattintva.

Gerevich József pszichiáter (balra) nyitja meg Samu Kata Veronika festőművész „Érzelmek hobbiból” című kiállítását a Nyíró Gyula Kórház Pszichiátriai osztályán megtalálható Kortárs Galériában

Kelemen Oguz

Elmélkedések a pszichiátria kritikájáról

Kelemen Oguz az elmúlt években többször foglalkozott a pszichiátria és a társadalom egymáshoz való viszonyának kérdésével, hiszen a politika és a média oldaláról is gyakori, heves támadások, kritikák érték a szakmát. A gyakori és főleg látványos támadások elgondolkodtatóak, olykor fájóak, máskor dühítőek, de csupán az esetek kis részében serkentenek valódi megújulásra, előrelépésre. Pedig a pszichiátria kritikája önmagában építő folyamat is lehet, ráadásul külső kontrollra minden rendszernek szüksége van, amely nem akar önmaga nagyságának mámorától megrészegedve elszakadni a realitástól.

Vajon a gyógyszeripar és a pszichiáterek (tegyük hozzá maroknyi csapatának) valós, vélt és vizionált összefonódása miért kelt oly őszinte aggodalmat egyesekben, és gerjeszt néha betegeink között bizalmatlansági hullámot, elutasítást? Miközben az optikai szalont üzemeltető szeméskollégák, vagy a gyógyászati segédeszközt forgalmazó ortopédorvosok (sorolhatnánk még a példákat) nem esnek ilyen éles támadások keresztüztébe, sőt a betegek bizalommal veszik igénybe az ilyen nyilvánvalóan magas szintű szakértői háttérrel működő szolgáltatásokat. Túl azon persze, hogy sértőek a csupán egyéni haszonszerzést célzó utalások, melyek szinte teljesen kizárják a professzionális, segítő szándékú attitűdöt a pszichiáter részéről, túl kell lépnünk ennek személyes ve-

tületén, és tovább kell gondolkodnunk! Vajon, miért nem merül fel (legalábbis nem ily markánsan) a „betegség és beteggyártás” vádja más diszciplínák képviselőivel szemben? Miért fogadják el betegek, laikusok, sőt sokszor orvosok is, hogy evidens különbség van egy krónikus pszichiátriai betegség és egy krónikus, pl. ismeretlen etiológiájú fájdalom szindróma között (krónikus kismencedei fájdalom, fejfájás stb.)? Miért merülhet fel az, hogy a pszichiáter rendelőjébe betérő személyek egy része csupán „mímeli” a tüneteket? Azért, hogy – valljuk be – az egészséges ember számára hedonista élvezeteket nem kínáló antidepresszívumokat vagy antipszichotikumokat csikarjanak ki. Miért nagyobb ennek a valószínűsége, mint a sokszor számtalan és oki tényezőt nem feltáró

szomatikus vizsgálaton áteső, megfoghatatlan testi panasszal jelentkező beteg és orvosa esetében? Az évtizedes, sablonos válaszok ezekre a kérdésekre, a psziché és betegségei misztikus világával, az emberek átlagtól való eltérés láttán ébredő ösztönös féltelmével, a ma oly gyakran emlegetett „másságtól” való elhatárolódással operálnak. De melyek azok a pontok, amik mégis konkrétabbá teszik a probléma feltárását?

Ahogy már említettem a pszichiátria kritikája önmagában építő folyamat, amely továbbgondolásra, fejlődésre ösztökél. De vajon megvalósul-e ez az antipszichiátriában, a biológiai pszichiátria bírálata és a szociálpszichiátriával való szembeállításán?

Amikor két tudományterület terápiás irányzatát összehasonlítjuk, fontos, hogy mindkettő esetében ugyanolyan tudományos igényességgel járjunk el. Vannak-e ilyen tudományos igényességű adatok? Mindannyian beszámolhatunk sikertörténetekről, melyek során nem feltétlenül a hivatalos guideline szerint jártunk el. Amikor sok járulékos pszichoterápiás effektus érvényesült és adódott össze szerencsés konstellációban, melyek azonban nem általában nyújtanak megoldást betegek nagyszámú gyógyítására. Mindamelllett, hogy ezek a „case historyk” most a tudományos szaklapokban is felértékelődtek, megvan a helyük és jogosultságuk.

Ez utóbbi természetesen azt is jelenti, hogy nagyon fontosak azok a központok, ahol kis létszámú betegcsoporton igyekeznek segíteni egyéni és egyedi módszerekkel, rendkívüli idő és energia ráfordítással.

Nagyon fontos, hogy tanuljunk ezekből az esetekből, hogy képesek legyünk kellő alázattal át gondolni a belőlük származó többlettudást, tapasztalást. És hozzuk meg egyéni döntésünket arra nézve, hogy ezen az úton, vagy a „ha-

gyományos” pszichiátriai szemlélet útján haladunk tovább, tudva azt is, hogy feladataink között kitüntetett helyen szerepel, hogy ne csupán a kiválasztott, szerencsések jussanak segítséghez, gyógyuláshoz, enyhüléshez, de a kevésbé látványos sikerekkel kecsegtető betegeink nagy tömege is megkapja ennek lehetőségét.

A másik kritika, általában a terápiai „durvasága”, mely a kezdeti teljes terápiás nihilizmust felváltó lobotomián és ECT-n keresztül a modern farmakoterápiáira is rávetülő mítoszoként él tovább. Itt most csupán a gyógyszerekkel kapcsolatban a közvéleményben élő, csalóka hiedelmek egy-két aspektusát villantánám fel. Gondoljunk a természetes kontra szintetikus hatóanyagok kérdésére. Milyen gyakori kérés, „nekem gyógyszert ne adjon doktor úr, csak a természetes alapanyagban hiszek”. Fontos szem előtt tartani, hogy ami természetes, nem egyenlő azzal, hogy feltétlenül kevésbé ártalmas is. Lásd például az arzén, atropin, kullancsencephalitis stb... esetét. Kell ennél „durvább” példa? És ne feledjük, hogy a divatos természetgyógyászzal, kineziológiával, homeopátiával kapcsolatban megint nagyon összetetté válik a háttérstudományok összehasonlításának kérdése.

Nem kerülhető ki a diagnózisok bizonytalanságának kritikája sem. A mindennapi gyakorlatban gyakran találjuk magunkat szembe vele. Tudjuk, hogy a diagnosztikai kritériumok fenomenológiai alapúak, és egyetlen felelősséggel gondolkodó sem állíthatja közülünk, hogy ezek már végleges diagnosztikai rendszerek. Ugyanakkor nagyon fontosak a klinikum számára ezek az útjelzők, melyek segítik, hogy a nyelvi, kulturális különbségeket ugyan nem kizárva, de mégis egy szakmai nyelvet beszéljünk a spanyol és mondjuk a kínai, és persze lehetőleg a magyar pszichiáter kollégákkal is.

Várjuk olvasóink meglepő, elképesztő történeteit. Bizonyára akad a tarso-lyukban olyasmí, amit sokszor még felidézni sem szeretnének, azonban tanulhatunk, okulhatunk belőlük. Ezért tegyene- nek kivételt velünk, küldjék el sztorijaikat!
e-mail cím:
transzmitter@mailbox.hu

Farkasvölgyi Frigyesné

Aki pihenés helyett nyáron is dolgozik...

Az 1957-ben alapított Medicina Könyvkiadó túl van ötvenedik évfordulóján, ami több, mint fél évszázadot jelent az orvostudomány szolgálatában! Ez idő alatt a kiadó a magyarországi orvosi szak- és tankönyvkiadásban vezető helyre került.

A Medicina Könyvkiadó vezérigazgatónöje, Farkasvölgyi Frigyesné, Borbála sűrű napokat él. Vezeti a részvénytársaságot, állandóan tárgyal, kéziratokat, szinopszisokat, tartalomjegyzékeket, amerikai-, angol szakkönyveket olvas, márkabolt-hálózatokat épít. Belépésemkor szinte azonnal a tárgyra térek, nem akarom rabolni az idejét.

– Ha csak annyit kérdek; gyerekkor, mi jut eszedbe?

– Meghatározza az ember életét. Egy csodálatos négy gyerekes családból származom, azt hiszem mindent, amit magammal hoztam, a szüleimtől kaptam, akik hál'istennek ma is élnek, és még mindig nagyon sok pluszt kapok tőlük. Szorgalmas gyerekként borzasztóan fontos volt nekem, hogy jól tanuljak, már csak azért is, mert így kevesebbet kellett fizetni a kollégiumban.

– Mi történt azután?

– A tiszafüredi gimnáziumban érettségiztem, stréber módon kitűnő eredménnyel. Utána jelentkeztem a Debreceni Kossuth Lajos Tudomány Egyetemre, úgy gondoltam, tanár leszek, biológia-kémia szakon. Azonban, mivel jó voltam matekból és fizikából is, másfelé irányítottam az életemet. Jobban szerettem beszélni a számokat, megfejtetni mi van mögöttük, végül is közgazdász lettem.

– Ezt a tudást a mai napig használod, ha jól sejtem.

– Pontosan, de a biológiát is hasznosítom. Még ma sem múlt el bennem a vágy, hogy tanítani szeretnék. Időnként felteszem magamnak a kérdést, hogy mi lett volna ha...? De nem jön válasz, mert a „ha” kérdésekre soha nincs felelet.

– Közben férjhez mentél.

– 1971 óta boldog, kiegyensúlyozott házasságban élek. Gyerekünknem született, így alakult. Megbékéltem ezzel, és elfogadtam.

– Mikor kerültél a Medicinához?

– 1991 júniusában kerültem ide, de előtte volt már egy tíz éves könyves múltam, ugyanis a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalatnál dolgoztam. Akkortájt kevesebb könyvkiadó volt a piacon, könnyebb volt mindent átlátni. Sokat megéltem, például a nagyterjesztők összeomlását, ami érintette a Medicinát is. 1992-ben, '93-ban felmerült a kérdés, hogy egyáltalán van-e tovább, és ha igen, akkor hogyan?! '93-ban minden állami céget át kellett alakítani és előkészíteni a privatizációt. Részvénytársaság lettünk, '94-ben megtörtént a privatizáció és dolgozói tulajdonba került a cég. Ezt már én vezényeltem le. 1991-ben gazdasági igazgatóként jöttem ide, aztán néhány átmeneti hónap után én lettem az igazgató.

– Érdemes volt a Medicinát megmenteni.

– Bizony. Nehéz volt, de túljutottunk ezen a szakaszon. A megjelenő könyveink száma évente 100 körül van, ennek 90 százaléka orvosi; szakkönyvek, egyetemi, szakiskolai könyvek, felvilágosító kiadványok. A fennmaradó 10 százalékot a Panoráma-útikönyvek teszik ki.

– Gondolom, a munkád reggeltől napestig tart. Nyugtass meg, hogy nem olvasol el minden megjelentetett könyvet.

– Azért a kéziratokat, a szinopszisokat, a tartalomjegyzékeket igen. Ez nem egyemberes, hanem csapatmunka. Munkatársaim egy része már a régi Medicinánál is dolgozott, hallatlan nagy tudással rendelkeznek, másik részük pedig folyamatosan került ide.

– Mire vagy a legbüszkébb a kiadó történetéből?

– Sorolom. Gondolunk azokra az olvasóinkra is, akik idegen anyanyelvűek, vagy más nyelven is szeretnének tájékozódni. Saját kiadású könyveink mellett idegen nyelvű könyveket is forgalmazunk, rövid határidőre minden könyvet beszerzünk... Könyvesboltjainkban megtalálhatják az Elsevier, McGraw-Hill, a Springer, az Oxford University Press, a Taylor & Francis, a Blackwell és a Lippincott Kiadó könyveit, melyeket legnagyobb forgalmazóként kedvező áron kínálunk. Hagyományt teremtettünk azzal, hogy minden évben nívódíjjal jutalmazzuk egy-egy tartalmában, szerkezetében és küllemében kiemelkedő színvonalú könyv szerkesztőjét, szerzőjét. A pszichiátria témakörében Füredi János és Németh Attila vehette már át a Medicina elismerését. Tagadhatatlan, hogy erős nálunk a pszichiátriai vonulat. Kiadónk egyik legnagyobb sikere „A pszichiátria magyar kézikönyve”, amely a szakma összefogásának szép példája is, hiszen az első kiadást 57 szerző jegyzi, idén napvilágot látott a negyedik kiadás is. Közben az orvostanhallgatók és az egészségügyi főiskolások igényeinek megfelelően elkészült egy paperback változat is, ami szintén megért még egy kiadást. Megjelent Németh Attila Moretti Magdolnával együtt írt: „...ki szépen mondja a rettenetet, azzal fel is oldja” című munkája, de említhetem a „Hipnózis – Hipnoterápia” könyvet Vértes Gabriella tollából, vagy Zseni Anna máriától: „A pszichodráma napjainkban”-t. Legalább ilyen izgalmas Vikár András, Vikár György, Székács Eszter: „Dinamikus gyermekpszichiátria” és Szőnyi Gábor: „Csoportok és csoportozók” című könyve.

– Mit teszel, amikor mégis van időd mással foglalkozni?

– Nagyon szeretek verseket olvasni, a kedvencem Szabó Lőrinc. Nagyon szeretek sétálni, erdőben, városban, utcán, bárhol, csak mehessek.

– Hoztál óvintézkedéseket kosztra, mozgásra a saját érdekedben?

– A mozgás a séta, amit már említettem. A táplálkozásom hagy némi kivétlnivalót maga után: általában este eszem, napközben kevés folyadékot iszom, ezt is csak este szoktam pótolni. Másfelől viszont sokat relaxálok, ami eddig megvédett sok mindentől.

– A nyár, mit tartogat számodra?

– A nyár nem a legerősebb időszakom, ugyanis augusztus végére, szeptember elejére minden tankönyvnek ki kell kerülnie a boltokba, ezért nyáron nem lehet lustálkodni. Ez a néhány hónap a cég szempontjából nagyon fontos, hiszen az éves bevételünk tetemes része szeptemberben és októberben realizálódik.

– Csinos vagy, gondolom fodrászhoz, kozmetikushoz jársz.

– Mindenhova elmegyek, amitől jobb lesz a közérzetem. Követem a divatot is, és ha egy jól sikerült összeállításban belenézek a tükörbe, sok erőt ad, ha azt látom, hogy rendben vagyok.

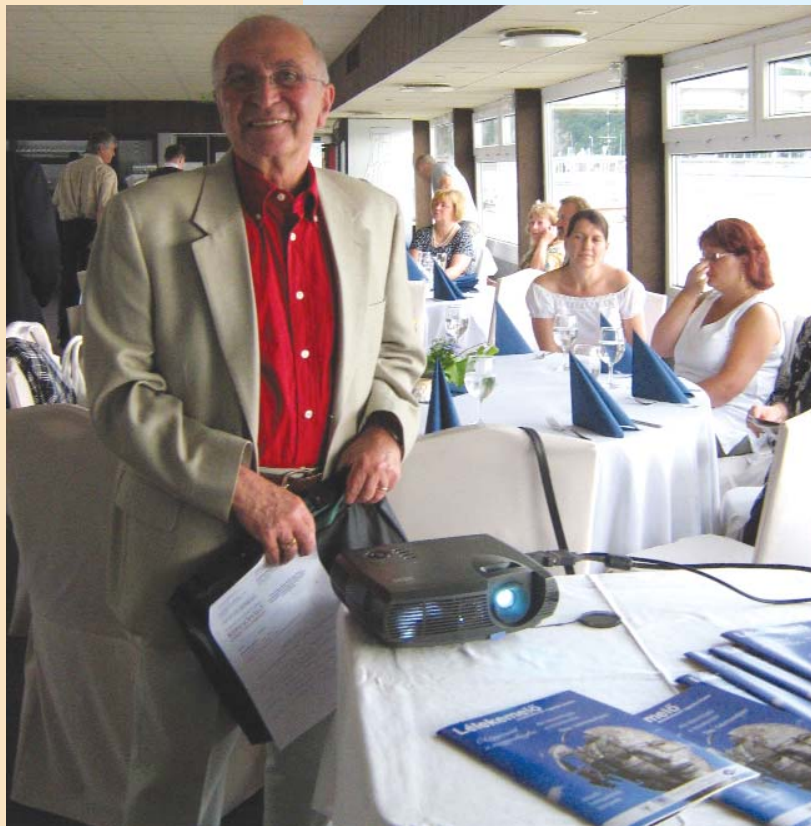
Bozsán Eta

A kiadó honlapja
www.medicina-kiado.hu

A patkány Mozartot hallgat...

„Nem hallok a madarak énekét, elhagytak.” Ez a gyönyörű idézet hűen tükrözi annak a rendezvénynek a hangulatát, melyet a Pszichiátria–Zene–Hangulat témakörben rendezett a Psychoeducatio-Lélektanulmányok Alapítvány a Zsófia hercegnő hajón. Az esten Bódizs Róbert és Szadóczky Erika remek előadását hallhattuk és Kónya István lantművész muzsikáját élvezhettük.

Füredi János és a Lélekemelő

Ő persze nem rajzolt grafikonokat a depresszió kialakulásáról és következményeiről, viszont a zenéről, mint hangulatjavító tényezőről sok érdekességet árult el. Például azt, hogy lant vagy hárfa szerepel e Károli Gáspár Biblia fordításában.

Számomra az egyik legizgalmasabb információ az volt, hogy hajdanán is ismerték a zene andalító hatását, hiszen a zenészek a királyok hálósobájában egy órán keresztül lanttal altatták az uralkodót. Természetes, hogy Magyarország egyetlen lantművésze a meghívottaknak is eljátszott egy relaxáló menüetett...

Bódizs Róbert a Semmelweis Egyetem Magatartáskutató Intézetének munkatársa, aki a hangulat fiziológiáját és pszichológiáját volt hivatott elővezetni, szintén kiemelte a zene fontosságát, például, az alvászavarokat enyhítő hatását. A kivetítőn megjelent egy patkány, mellyel egy kísérlet során Mozart műveket hallgattattak. A muzsika hatására az állat dopamin-szintje megemelkedett.

Nem sokat értettem a számok, táblázatok, görbék útvesztőjéből, de arra a kérdésre, hogy a hangulat csupán kémia-e, megkaptam a választ: Nem! Értettem és egyetértettem azzal is, hogy a depresszió rokonítható a szomorúsággal. Amikor ezeket a tüneteket kezeli a pszichiáter, akkor a szervezetben minden kapcsolatba kerül mindennel. Az is világossá vált, hogy az oxitocin-szint nagyon fontos, ugyanis befolyásolja többek között a félelem- és a fájdalomérzetet. Az oxitocin megnövelésének egyik legjobb módja a házasetlet, mely ebben a kontextusban is kifejti al-dásos hatását.

Dr. Szadóczky Erika egy nagyon plasztikus idézettel kezdte mondan-dóját: „Önmaga alkothat mindenki Mennyt a Pokolból és Poklot a Mennyből.”

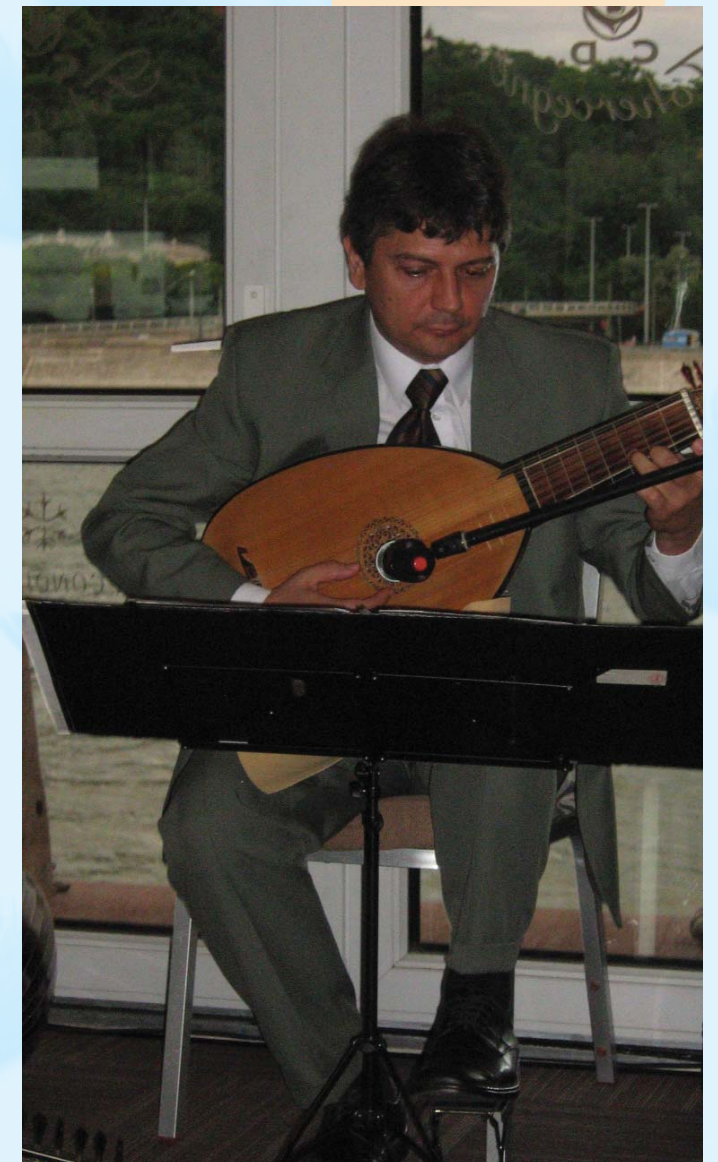
A pszichiáter a kedélybetegséget járta körül, melynek kialakulását nagyon összetett külső és belső, lelki-, biológiai- és környezeti hatások elő-zik meg.

Költők, írók, privat betegek írásait is bemutatta a professzor asszony: „Mintha a manók ellopták volna az énem, és helyette farönköt hagytak volna” – szöveg az egyik vallomás.

Költők, írók, privat betegek írásait is bemutatta a professzor asszony: „Mintha a manók ellopták volna az énem, és helyette farönköt hagytak volna” – szöveg az egyik vallomás.

Bódizs Róbert a patkányokról mesél

Kónya István lantművész muzsikál

A rendezvényre elképesztően sokan voltak kíváncsiak. A kör alakú, tízszemélyes asztalok körül helyet foglaló elegánsan öltözött szakemberek lelkesen tapsolták meg az előadókat, és várták hogy a hajó kiússzon az Erzsébet-híd budai hídfőjének állomáshelyéről.

Bozsán Eta

ESzMEfuttatás

Nagy sikerrel zajlott az a társadalmi célú Családi Nap és Futóverseny, amit az Egis Nyrt. által támogatott ESzME (Egyesület a Stroke Megelőzéséért) szervezett május 10-én, Csillebércen. Az ESzME, a Stroke Alliance for Europe (SAFE) tagja, a rendezvény a Magyar Stroke Társaság támogatását is élvezte, csatlakozva a Nemzetközi Stroke Day magyarországi rendezvényeihez.

A rendezvény célja az volt, hogy az egyesület felhívja a figyelmet a stroke (agyérkatasztrófa) betegsége, annak felismerésére, a betegséggel kapcsolatos ismeretek fontosságára, a megelőzés lehetőségeire, továbbá a stroke betegek rehabilitációjával kapcsolatos tudnivalókra.

A 10–15 óráig tartó rendezvényen a szervezők az egész család számára kínáltak változatos programokat. A mintegy kétezer résztvevő között láttunk babakocsit toló édesanyját és gyerekeit, illetve unokáit kísérő, 80 év feletti nagypapát is.

Az egészségtudatos életmód keretén belül több mint ezer futó bizonyíthatta elkötelezettségét a sportolás, mint az egyik legfontosabb

betegség megelőző tevékenység iránt. A legfittebbek 5 és 10 km-es távon versengtek, itt profi futókat és közszereplőket is köszönthetünk, de nagyon népszerű volt az egy kilométeres családi futás is, ahol három generáció futott, kocogott, sétált a csillebércei tábort gyönyörű erdei útjain. Külön öröm, hogy az iskolák és iskolások között meghirdetett mezői futóversenyre a tornatanárok több száz diákot szerveztek be 8–18 éves korig, 3 korosztályban. Ékes igazolása ez annak, hogy a pedagógusok megértették

pótolhatatlan szerepüket a korai megelőzés és az egészséges életmódra való nevelésben. Az ismeretterjesztő előadások között hallhattunk az egészséges táplálkozás szabályairól, a stroke betegségről, az ESzME egyesület tevékenységéről, csatlakozási lehetőségekről, a szív- és érrendszeri betegségek megelőzésével kapcsolatos teendőkről.

Az ÁNTSZ és a civil szervezetek sátraiban személyre szabott tanácsadással, kiadványokkal várták az érdeklődőket. Az egészségmegőrzést, és a betegségmegelőzést szolgálták a széleskörű szűrővizsgálatok, amiket nagy előszeretettel vettek igénybe a fiatalabb korosztály képviselői is. A vérnyomás-, koleszterin-, vércukor-, testsúly-, magasság-, BMI-, haskőfogat-, boka/kar index mérés, valamint a szemészeti, PSA, húgysav stb. szűrővizsgálatok számára kialakított helyiségben egész nap óriási volt a forgalom.

A gyerekek szórakoztatásáról Lala bohóc és az ELEVEN team gondoskodott, de láthatóan modern tánc és harcművészeti bemutatót, kosárlabdázást kerekesszékekben és ügyességi sorversenyeken is részt vehettek.

A rendezvény háziasszonya, Détár Enikő és a sportmoderátor, Burján Attila kettősének az ügy iránti lelkesedése egész napra megalapozta a jó hangulatot. Katus Attila szakszerű bemelegítő tornája tökéletesen előkészítette a futókat a megmérettetésre, míg Hevesi Tamás záró koncertje a jól végzett munka utáni lazítást segítette.

A rendezvény óta eltelt néhány napban nagyon sok dicséretet, bátorítást, pozitív visszajelzést kaptunk, amelyek megerősítenek minket abban, hogy egy nagyon szép és eredményes napot zártunk. Bízunk benne, hogy hagyományt teremtettünk, és az ESzME egyesület tevékenységével hozzájárul a magyarországi stroke előfordulás visszaszorításához.

dr. Ludányi Andrea

